

"Spojrzenie w październikowe niebo"

"Gdy październik ciepło chadza, w lutym mrozy naprowadza"

Przysłowie to - być może - zapowiada nam pogodną, *Złotą Polską Jesień*, której piękno wszyscy doceniamy i wykorzystujemy. Oczywiście cieszymy się z faktu, że **Słońce** nie próżnuje, chociaż niestety, jego deklinacja z dnia na dzień maleje, a w związku z tym długość dnia u nas na półkuli północnej stale się skraca, z czym musimy się pogodzić i do tego przyzwyczać. W *Małopolsce* ubędzie dnia aż 108 minut; z 11 godz. 38 minut na początku października, do 9 godz. 50 minut na końcu miesiąca. **Słońce**, w niedzielę 1 października, wschodzi o godz. 6.40 a zachodzi o 18.18; natomiast w ostatnim dniu miesiąca, wszędzie o 6.28 a schowa się pod horyzontem o godz. 16.18. Wprost nie do wiary, ale ten dzień będzie jeszcze dłuższy od najkrótszego dnia roku o 105 minut! Ponadto **Słońce** w dniu 23 października, rano o godz. 07.27, przejdzie ze znaku *Wagi* w znak *Skorpiona* (czyli *Niedźwiadka*).

W tym miesiącu spodziewamy się paru dni o średniej aktywności magnetycznej **Słońca** (plamy, rozbłyski, protuberancje), związanej z nielicznymi centrami aktywności w jego fotosferze, szczególnie zaś w pierwszej dekadzie miesiąca. Ponadto, nasza gwiazda często szykuje jakieś niespodzianki, którymi może nas zadziwić lub nawet zaskoczyć, dlatego też warto i należy prowadzić bezpieczne obserwacje **Słońca**.

Uwaga! W nocy z 28/29 października (z soboty na niedzielę) śpimy rano o godzinę dłużej, przechodzimy bowiem na *czas zimowy* (środkowo-europejski), czyli cofamy dotychczasowe wskazania zegarów o godzinę. Oficjalnie, w/g rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów RP, należy to uczynić w nocy o godz. 03, w niedzielę 29.X. (dotyczy to w szczególności kolejnictwa i lotnictwa). Praktycznie zaś, najlepiej cofnąć wskazania zegarów o godzinę, jeszcze przed ułożeniem się do snu.

Ciemne bezksiężycowe noce, dogodne do obserwacji astronomicznych, będą na przełomie drugiej i ostatniej dekady miesiąca, bowiem kolejność faz **Księżyca** jest następująca: pełnia 5.X. o godz. 20.40, ostatnia kwadra 12.X. o godz. 14.25, nów 19.X. o godz. 21.12 i pierwsza kwadra 28.X. o godz. 00.22. W perygeum (najbliżej **Ziemi**) znajdzie się **Księżyc** 9.X. o godz. 08, a w apogeum (najdalej od **Ziemi**) będzie 25.X. po godz. 04.

Księżyc, "spacerując" po październikowym niebie, zakryje *Aldebarana* (9.X. o godz.21), najjaśniejszą gwiazdę w konstelacji *Byka*, *Regulusa* (15.X. o godz.13) najjaśniejszą gwiazdę w konstelacji *Lwa* i **Neptuna** (30.X. o godz.22). Te zjawiska będą u nas widoczne, ale tylko jako ich zbliżenia do tarczy **Księżyca**. Ponadto, nasz naturalny satelita przewędruje w tym miesiącu w pobliżu planet: **Neptuna** (3.X.), **Urana** (6.X.), **Marsa** (17.X.), **Wenus** (18.X.) i **Saturna** (24.X.). Oj, będzie co obserwować!

Na naszym jesiennym niebie, z wieczora, dostrzeżemy w kolejności gwiazdozbiory: *Pegaza*, *Andromedy*, *Perseusza*, *Byka*, a po północy pojawią się nam konstelacje *Bliźniąt* i *Oriona*.

Jeśli zaś chodzi o planety, to **Merkurego** można będzie szukać nisko na zachodnim niebie dopiero w ostatnim tygodniu miesiąca. Natomiast na porannym niebie znajdziemy **Wenus** i **Marsa**. Nad ranem 5.X. warto wstać przed godz. 5, bowiem dojdzie do ich spotkania na wschodnim niebie. **Jowisza** można będzie jeszcze obserwować z wieczora, nisko na zachodnim niebie w pierwszej dekadzie miesiąca, potem skryje się w promieniach **Słońca** aż do połowy listopada. Natomiast **Saturna** i jego pierścienie możemy obserwować w pierwszej połowie nocy, który przebywa w gwiazdozbiorze *Wężownika*. **Uran** gości w gwiazdozbiorze *Ryb*, a ponieważ 19.X. będzie w opozycji do **Słońca**, zatem możemy go obserwować przez całą noc. Natomiast **Neptun** po opozycji (5.IX.), przebywa w gwiazdozbiorze *Wodnika* i widoczny jest przez teleskop od wieczora, przez większą część nocy.

Aby móc wieczorem obserwować w/w zjawiska na niebie, najlepiej będzie złożyć wizytę w Młodzieżowym Obserwatorium Astronomicznym w Niepołomicach, przy ul. Mikołaja Kopernika 2 (tel. 12-281-15-61). W razie pochmurnego nieba, polecam także planetarium, zgodnie z wywieszonym harmonogramem.

W dniach 20-22.X. MOA organizuje X Międzynarodową Konferencję "Nauczanie *astronomii* w XXI wieku". Obrady, dyskusje naukowe i warsztaty praktyczne, będą się toczyć w Zamku Królewskim oraz w Zespole Szkół im. Ojca Świętego JP II, przy placu Kazimierza Wielkiego 1. Serdecznie zapraszamy zainteresowane osoby - wstęp wolny.

Już od 2 października, aż do 7 listopada, promieniują szybkie meteory z roju **Orionidów**, które wchodzą w górne warstwy atmosfery ziemskiej z prędkościami nieco ponad 60 km/sek. Maksimum roju przypada na 21.X., możemy wtedy oczekiwać 25-30 "spadających gwiazd" na godzinę. Radiant meteorów leży na granicy gwiazdozbiorów *Oriona* i *Bliźniąt* (południowo-wschodnia część nieba). Warunki obserwacji ich maksimum będą w tym roku dobre, ponieważ **Księżyc** będzie po nowiu. Natomiast od 6 do 10 października (maksimum 8.X.), promieniują powolne meteory z roju **Drakonid**, czyli ich radiant leży w gwiazdozbiorze *Smoka*. Warunki do ich wieczornych obserwacji nie będą łatwe, bo **Księżyc** będzie po pełni. Dla wzbudzenia nie tylko obserwacyjnych refleksji, odwołam się do sprawdzonego po wielokroć w praktyce przysłowia:

" *Jesień bezdeszczowa - to zima wiatrowa* "